

EIROPAS KOMISIJA

Briselē, 18.11.2011
COM(2011) 743 galīgā redakcija

**KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS
EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI**

Vispārējā pieeja migrācijai un mobilitātei

{SEC(2011) 1353 galīgā redakcija}

IEVADS

Globalizācija, demogrāfiskās pārmaiņas un sabiedrības transformācija ietekmē Eiropas Savienību, tās dalībvalstis, kā arī valstis visā pasaulē. Saskaņā ar Apvienoto Nāciju Organizācijas novērtējumiem visā pasaulē ir 214 miljoni starptautisko migrantu un 740 miljoni iekšējo migrantu. Četrdesmit četri miljoni cilvēku ir pārvietoti piespiedu kārtā. Tiek lēsts, ka aptuveni 50 miljoni cilvēku **dzīvo un strādā ārzemēs nelegāli**.¹ **Dialogs pasaules līmenī** var rast risinājumus dažām no kopīgajām problēmām. Tomēr katrs indivīds un katra ieinteresētā persona izmantos migrācijas un mobilitātes radītās iespējas tieši **reģionālajā, valsts un vietējā līmenī**.

Šobrīd migrācija ieņem vadošo pozīciju Eiropas Savienības politikas programmā. Arābu pavasaris un notikumi Vidusjūras dienvidu reģionā 2011. gadā vēl vairāk pastiprināja vajadzību pēc **saskaņotas un visaptverošas migrācijas politikas** ES. Komisija jau ir ierosinājusi vairākus politikas priekšlikumus un operatīvus pasākumus saistībā ar migrāciju, mobilitāti, integrāciju un starptautisko aizsardzību savos 2011. gada 4. maija un 24. maija paziņojumos.² Šā gada jūnijā³ Eiropadome pilnībā atbalstīja šos priekšlikumus un kopš tā laika ES ir veikusi **tūlītējus pasākumus**, oktobra sākumā uzsākot dialogu par migrāciju, mobilitāti un drošību ar **Tunisiju un Maroku** un veicot vajadzīgos sagatavošanās darbus, lai sāktu dialogu ar **Ēģipti**. Tiklīdz to atļaus politiskā situācija, līdzīgi dialogi tiks uzsākti ar citām Vidusjūras dienvidu reģiona valstīm, jo īpaši ar **Lībiju**. Dialogi ļauj ES un partnervalstīm plaši apspriest visus iespējamās sadarbības aspektus migrācijas plūsmas un personu pārvietošanās pārvaldības jomā nolūkā izveidot **mobilitātes partnerības**.

Savā 4. maija paziņojumā Komisija uzsvēra, ka ES **jāstiprina tās ārējā migrācijas politika**, izveidojot partnerības ar valstīm, kuras nav ES dalībvalstis, un kas risina ar migrāciju un mobilitāti saistītos jautājumus tādā veidā, kas padara sadarbību abpusēji izdevīgu. Šajā nolūkā un atspoguļojot Stokholmas programmu un Stokholmas programmas rīcības plānu⁴, Eiropadomes jūnija secinājumi aicināja Komisiju **novērtēt Vispārējo pieeju migrācijai** un noteikt virzību uz konsekvētāku, sistemātiskāku un stratēģiskāku politisko regulējumu ES attiecībām ar visām attiecīgajām valstīm ārpus ES. Šajā novērtējumā vajadzētu iekļaut arī konkrētus priekšlikumus Savienības galveno partnerību attīstīšanai, piešķirot prioritāti Savienības kaimiņvalstīm kopumā.

Turklāt, neraugoties uz pašreizējo ekonomisko krīzi un bezdarba līmeni, Eiropas valstis darba tirgū saskaras ar darbaspēka deficītu un brīvām darba vietām specifiskās nozarēs, piemēram, veselības aprūpē, zinātnē un tehnoloģijā, kuras pašmāju darbaspēks nespēj aizpildīt. Ir paredzams, ka iedzīvotāju novecošana ilgtermiņā Eiropā nākamo piecdesmit gadu laikā uz pusi samazinās attiecību starp iedzīvotājiem darbaspējīgā vecumā (20–64) un cilvēkiem, kuri ir

¹ ANO Attīstības programma (2009. g.) „Šķēršļu pārvarēšana: Cilvēku mobilitāte un attīstība”, ziņojums par sabiedrības attīstību, ANO Augstā komisāra bēgļu jautājumos birojs (UNHCR) (2011. g.), „2010. gada pasaules attīstības tendences”.

² Paziņojums par dialogu ar Vidusjūras dienvidu reģiona valstīm saistībā ar migrāciju, mobilitāti un drošību (COM (2011) 292/3).

³ Eiropadomes 2011. gada 23.-24. jūnija secinājumi.

⁴ Stokholmas programma — pieņemta Eiropadomes 2009. gada 1. un 2. decembra sanāksmē, dok. Nr. 17024/09: http://ec.europa.eu/home-affairs/policies/intro/policies_intro_en.htm. Stokholmas programmas īstenošanas rīcības plāns (COM (2010) 171), galīgā redakcija 20.4.2010.): http://ec.europa.eu/home-affairs/policies/intro/policies_intro_en.htm.

65 gadus veci vai vecāki. Jau pašlaik migrācija ir svarīgs aspekts ES, kur neto migrācija veido 0,9 miljonus jeb 62 % no kopējā iedzīvotāju skaita pieauguma 2010. gadā. Visi rādītāji liecina, ka darbiniekus ar dažām papildu un īpašām prasmēm nākotnē varēs atrast vienīgi ārpus ES.⁵

Šādā kontekstā ES Vispārējā pieeja migrācijai ir attīstījusies kopš tās pieņemšanas 2005. gadā. Pieveca tika izstrādāta, lai ņemtu vērā visus būtiskos migrācijas aspektus **līdzsvarotā un visaptverošā veidā**, sadarbojoties ar valstīm ārpus ES. 2011. gada pirmajā pusē Vispārējā pieeja tika izvērtēta, izmantojot sabiedrisko apspriešanu tiešsaistē un vairākas īpašas konsultatīvas sanāksmes.⁶ Apspriešana apstiprināja, ka Vispārējai pieejai ir pievienotā vērtība un ka tā ir sniegusi vērtīgus rezultātus. Tāpat tika norādīts uz vajadzību pēc lielākas politikas saskaņotības ar citām politikas jomām un labāka tematiskā un ģeogrāfiskā līdzsvara. Tāpēc Vispārējai pieejai vajadzētu labāk atspoguļot **Savienības stratēģiskos mērķus** un iestrādāt tos konkrētos priekšlikumos dialoga un sadarbības veidošanai jo īpaši ar dienvidu un austrumu kaimiņvalstīm, Āfriku, paplašināšanās valstīm un citiem stratēģiskiem partneriem.

Lai gūtu labumu no labi pārvaldītas migrācijas, un lai risinātu problēmas, ko rada migrācijas mainīgās tendences, ES būs jāpieņem tās politikas satvars. Šajā paziņojumā ir izklāstīta atjaunota **Vispārējā pieeja migrācijai un mobilitātei (VPMM)**, kas izstrādāta, lai sasniegtu šo mērķi.

1. GALVENIE MĒRĶI

Vispārējai pieejai jākļūst **stratēģiskākai un efektīvākai**, veidojot ciešāku saikni un saskaņotību starp attiecīgām ES politikas jomām un starp šo politikas jomu **ārējām un iekšējām dimensijām**.

Šajā sakarā **trešo valstu valstspiederīgo mobilitāte** pāri ES ārējām robežām ir stratēģiski svarīga. Tā attiecas uz plašu cilvēku loku, piemēram, īstermiņa apmeklētājiem, tūristiem, studentiem, pētniekiem, uzņēmējiem vai ciemos atbraukušiem ģimenes locekļiem. Tādējādi tā ir daudz plašāks jēdziens nekā migrācija. Mobilitāte un vīzu politika ir saistītas, un to pierāda fakts, ka 2009. gadā dalībvalstis, kas izdod Šengenas vīzas, izsniedza aptuveni 11 miljonus vīzu. Vīzu politika ir ietekmīgs instruments tālredzīgas politikas veidošanai saistībā ar mobilitāti, kā norādīts Komisijas 2011. gada 4. maija paziņojumā.⁷ Tāpēc šobrīd ir nepieciešams pilnībā ņemt vērā saiknes starp vienotu ES vīzu politiku attiecībā uz īstermiņa uzturēšanos, dalībvalstu politiku attiecībā uz ilgtermiņa uzturēšanos un Vispārējo pieeju migrācijai. Mobilitātes iekļaušana ir galvenais iemesls šā politiskā regulējuma apjoma paplašināšanai, tādējādi izveidojot Vispārējo pieeju migrācijai **un mobilitātei (VPMM)**.

Tādēļ ES uzsāktos (un nākotnē iespējamais) **vīzu dialogus** vajadzētu pilnībā novērtēt **plašākā VPMM kontekstā**, lai nodrošinātu, ka pirms vīzu režīma atvieglošanas vai atcelšanas partnervalstis ir izpildījušas vairākus īpašus kritērijus, tostarp tādās jomās kā patvērums, robežu pārvaldība un nelegālā migrācija. Šis process var nodrošināt mobilitāti drošā vidē.

Vispārējo pieeju vajadzētu daudz lielākā mērā sasaistīt ar ES **ārējās politikas virzieniem** un integrēt tajos. Vispārējā pieeja jādefinē pēc iespējas plašākā kontekstā kā **vispārējais satvars**

⁵ Eiropas migrācijas tīkls (2011. g.) „Galvenā ES migrācijas statistika”; Eurostat (2011. g.) „Iedzīvotāji un sociālie apstākļi”, 38/2011, 34/2011.

⁶ http://ec.europa.eu/home-affairs/news/consulting_public/consulting_0021_en.htm.

⁷ COM (2011) 292/3.

ES ārējai migrācijas politikai, kas papildina citus, plašākus mērķus, kuru izpildi nodrošina ES ārlietu politika un attīstības sadarbība.⁸ Kopš 2005. gada šajā jomā ir veikti ievērojami uzlabojumi, taču ir jāpieliek lielākas pūles, lai pilnībā izmantotu visu potenciālo sinerģiju, kas varētu rasties starp šīm politikām, kā arī tirdzniecības politiku. ES un tās dalībvalstīm būtu jāizstrādā stratēģijas un programmas, kas ļauj sasniegt mērķus migrācijas un mobilitātes, ārpolitikas un attīstības jomā saskaņotā un integrētā veidā. Eiropas Ārējās darbības dienestam (EĀDD) būtu jāveicina ES rīcībā esošo dažādo politiku un instrumentu izmantošana saskaņotā veidā.

Migrācijas un mobilitātes dialogi ir VPMM virzītājspēks, un tāpēc tie būtu pēc iespējas jāstandartizē. Tie tiks īstenoti plašāku divpusēju attiecību un dialoga ietvaros (piemēram, kā stratēģiskas partnerības, asociācijas nolīgumi vai partnerības un sadarbības nolīgumi, apvienotās sadarbības padomes vai *JLS* apakškomitejas). Dialogi jāveido gan **reģionālos procesos**, gan **divpusējā/valsts līmenī** ar galvenajām partnervalstīm. Attiecīgā gadījumā dialogi būtu jāveido saskaņā ar kopējo ārpolitiku un drošības politiku. Dialogi balstīsies uz **regulāru politisko vadību**, ko vajadzības gadījumā nodrošinās augsta līmeņa un augstākā līmeņa amatpersonu sanāksmes, rīcības plāni, sadarbības instrumenti un uzraudzības mehānismi. Turklāt dialogi būtu jāveido arī vietējā līmenī, jo īpaši politikas/politiskā dialoga ietvaros ar **ES delegāciju** starpniecību.

Stratēģijas „Eiropa 2020” kontekstā migrācijas un mobilitātes mērķis ir veicināt **ES vitalitāti un konkurētspēju**. Eiropas **stratēģiskā prioritāte** ir nodrošināt pielāgoties spējīgu darbaspēku, kuram ir nepieciešamās iemaņas, lai spētu sekmīgi tikt galā ar notiekošajām demogrāfiskām un ekonomiskām pārmaiņām. Tāpat ir steidzami jāuzlabo tās politikas efektivitāte, kuras mērķis ir migrantu **integrācija** darba tirgū. Esošās politikas nostādnes ir jāpārskata un jānostiprina, jo Savienība saskaras ar būtiskām problēmām darba tirgū, jo īpaši tādām kā nepietiekams prasmju līmenis un darbaspēka būtiska neatbilstība. Darba tirgus stratēģijas vajadzību apmierināšanai un legālo migrantu integrācijas veicināšanai būtu jāapspriež ar dalībvalstīm un jāatspoguļo dialogā ar partnervalstīm, pastāvot abpusējai ieinteresētībai. Ir arī jāveido **dialogs ar privāto sektoru un darba devējiem**, lai izpētītu, kāpēc dažas vakances ir grūti aizpildīt un vai būtu vajadzīga legālās imigrācijas politika, kas būtu balstīta uz pieprasījumu. **Sociālo un pensiju tiesību pārnesamība** arī varētu veicināt mobilitāti un cirkulāro migrāciju un atturēt cilvēkus no strādāšanas nelegāli, un tādēļ tā būtu jāuzlabo. Ciešāka sadarbība starp dalībvalstīm sociālā nodrošinājuma koordinēšanā ar valstīm ārpus ES veicinās attīstību šajā jomā. Komisija plāno 2012. gadā nākt klajā ar zaļo grāmatu par politikas virzieniem, kas nepieciešami, lai ekonomiskās migrācijas dimensiju efektīvi integrētu ES stratēģiskajā redzējumā par nodarbinātību un attīstību.

Izglītībai un mācībām ir izšķiroša nozīme migrantu sekmīgā integrēšanā sabiedrībā un darba tirgū. Tāpēc vairāk uzmanības būtu jāpievērš mūžizglītības politikai migrācijas un mobilitātes kontekstā.

⁸ Skatīt, piemēram, Eiropas Komisijas paziņojumu par ES attīstības politikas ietekmes palielināšanu: Pārmaiņu programma (COM (2011) 637).

Ieteikumi

- **Vispārējā pieeja migrācijai un mobilitātei (VPMM)** būtu jāuztver un jāpopularizē kā **vispārējs ES ārējās migrācijas politikas** satvars, kas balstīts uz patiesām partnerattiecībām ar valstīm ārpus ES un risina migrācijas un mobilitātes jautājumus **visaptverošā un līdzsvarotā** veidā. VPMM būtu jāņem vērā ES migrācijas politikai radītās iespējas un izaicinājumi, tajā pašā laikā **atbalstot partnervalstis**, lai risinātu to prioritātes migrācijas un mobilitātes jomā atbilstoši attiecīgajam reģionālajam kontekstam un regulējumam.
- VPMM būtu jāizveido visaptverošs regulējums, lai pārvaldītu migrāciju un mobilitāti ar partnervalstīm saskaņotā un abpusēji izdevīgā veidā, veidojot politisku dialogu un ciešu praktisku sadarbību. Tas būtu jāiekļauj **ES kopējā ārpolitikas regulējumā**, paredzot arī **atūstības sadarbību**, un jāsaskaņo ar **ES iekšējās politikas prioritātēm**.
- VPMM būtu jāvadās pēc „**Dialogiem par migrāciju un mobilitāti**”. Tie veido pamata procesu, kā ES migrācijas politika tiek transponēta ES ārējās attiecībās. To mērķis ir veikt informācijas apmaiņu, apzināt kopīgas intereses, veidot uzticību un panākt līdzdalību, kas kalpotu par operatīvās sadarbības pamatu ES un tās partnervalstu labā.
- VPMM būtu kopīgi jāīsteno Eiropas Komisijai, Eiropas Ārējās darbības dienestam (EĀDD), tostarp ES delegācijām, un ES dalībvalstīm atbilstoši attiecīgo iestāžu kompetencei.

2. TEMATISKĀS PRIORITĀTES

Mūsdienu pasaulē cilvēku personīgie kontakti, kurus sekmē izglītība un mācības, tirdzniecība un uzņēmējdarbība, kultūras apmaiņa, tūrisms vai ģimenes locekļu apciemošana citās valstīs, ieņem svarīgu pozīciju. Trešo valstu valstspiederīgo **migrācijas un mobilitātes** laba pārvaldība var radīt vērtību ik dienu, dodot iespēju miljoniem cilvēku pilnveidot savas prasmes, palielinot ES konkurētspēju un bagātinot Eiropas sabiedrību. Tādējādi Vispārējā pieeja kļūst par galveno ES un tās dalībvalstu stratēģisko interesi. Pasaules darba tirgū strauji pieaug pieprasījums pēc augsti kvalificētiem darbiniekiem un jau pastāv spēcīga konkurence attiecībā uz talantu piesaistīšanu. Veidojot dialogu un sadarbību ar valstīm ārpus ES, migrācijas un mobilitātes kontekstā būtu jāuzsver nepieciešamība saglabāt kārtību pārvietošanās norisē. ES nespēs piedāvāt vairāk iespēju likumīgai migrācijai un mobilitātei bez labi funkcionējošas robežkontroles, zemāka **nelegālās migrācijas** apjoma un efektīvākas atgriešanas politikas. Tas ir katra politikas satvara likumības pamatā. No tā lielākoties ir atkarīga migrantu labklājība un sekmīga integrācija. ES pastiprinās centienus novērst un samazināt cilvēku tirdzniecību. Tā turpinās uzlabot savu ārējo robežu efektivitāti, pamatojoties uz kopīgu atbildību, solidaritāti un plašāku praktisko sadarbību. Tā arī pastiprinās operatīvo sadarbību ar partnervalstīm, kas vērsta uz to spēju veidošanu.

ES un tās dalībvalstīm arī būtu jābūt priekšgalā, uzņemoties kopējās atbildības sadali, pamatojoties uz Ženēvas Bēgļu konvenciju, ciešā sadarbībā ar ANO Augstā komisāra bēgļu jautājumos biroju (*UNHCR*), citām attiecīgām aģentūrām un valstīm ārpus ES. Jau tagad ES aktīvi atbalsta **starptautisko aizsardzību**, bet **patvēruma jautājumu ārējai dimensijai** ir jāpievērš lielāka vērība sadarbībā ar tās partneriem. Padomes secinājumos ir arī uzsverta

apņemšanās stiprināt ES patvēruma politikas ārējo dimensiju un šajā sakarā pasvītota reģionālo aizsardzības programmu (RAP) nozīme.⁹

Labā migrācijas pārvaldība arī nodrošinās lielu **pozitīvu ietekmi uz attīstību**. Pierādījumi liecina, ka migrantu mājsaimniecības var palielināt savu labklājību, pateicoties iespējām iegūt jaunas prasmes un darba pieredzi ārzemēs. Migrācija un mobilitāte arī var sekmēt lielākas ārvalstu tiešās investīcijas un tirdzniecības saiknes, īpaši paturot prātā diasporas kopienu lomu. Tādējādi gan migrantu izcelsmes, gan galamērķa valstīm vajadzētu būt ieinteresētām sadarboties, lai nodrošinātu maksimālu pozitīvo ietekmi uz attīstību, pateicoties naudas pārvedumiem, zinātnībai un inovācijām. Lai gan vajadzētu pilnībā atzīt un ar dažādiem pasākumiem atbalstīt migrantu spēju sekmēt attīstību viņu izcelsmes valstīs, ir arī jāpieliek pūles, lai novērstu intelektuālā darbaspēka emigrāciju un intelekta izšķērdēšanu un veicinātu intelektuālā darbaspēka apriti.

Šīs **četrās tēmas** — legālā migrācija un mobilitāte, nelegālā migrācija un cilvēku tirdzniecība, starptautiskās aizsardzības un patvēruma politika, kā arī migrācijas un mobilitātes ietekmes palielināšana uz attīstību — būtu jāaplūko VPMM ietvaros kā tās **četri pīlāri**. Turklāt, ja ES vēlas sistemātiskāk iesaistīties migrācijas un **mobilitātes** veicināšanā un pārvaldīšanā, gan legālās migrācijas, gan migrācijas un attīstības pīlāriem vajadzētu atspoguļot šo pēdējo aspektu. Ir ārkārtīgi svarīgi atrisināt **cilvēku tirdzniecības** problēmu, kas jāskata kā nelegālās migrācijas pīlāra daļa. VPMM ietvaros tiek piemērota visaptveroša pieeja, lai pievērstu lielāku uzmanību **starptautiskās aizsardzības un patvēruma** jautājumiem, kas ir vēl viens no tās pīlāriem.

VPMM būtu arī jābūt vērstai uz migrantiem. Būtībā migrācijas pārvaldība attiecas tieši uz cilvēkiem, nevis uz „plūsmām”, „skaitu” vai „ceļiem”. Lai politika būtu atbilstoša, efektīva un ilgtspējīga, tā ir jāizstrādā tā, lai ņemtu vērā to cilvēku vēlmes un problēmas, kuriem tā paredzēta. Tādēļ migranti būtu jāizglīto, nodrošinot piekļuvi visai informācijai par viņu iespējām, tiesībām un pienākumiem, kas viņiem nepieciešama. Līdztekus citiem pasākumiem Komisija ir izveidojusi **ES Imigrācijas portālu** šādas informācijas sniegšanai.

Migrantu cilvēktiesības ir transversāls aspekts, kas ir visu četru VPMM pīlāru pamatā. Īpaša uzmanība jāpievērš mazāk **aizsargātāko migrantu**, piemēram, nepilngadīgo bez pavadības, patvēruma meklētāju, bezvalstnieku un cilvēku tirdzniecības upuru, aizsargāšanai un izglītošanai. Tā bieži ir prioritāte arī migrantu izcelsmes valstīm. ES Pamattiesību hartas ievērošana ir būtisks nosacījums, kas iekļauts ES politikas nostādnēs migrācijas jomā. Ir rūpīgi jāizvērtē to iniciatīvu ietekme uz pamattiesībām, kas uzsāktas VPMM kontekstā. Tāpat vēl daudz jādara, lai izskaidrotu ES tiesisko regulējumu, tostarp jauno Vienotas atļaujas direktīvu, ES partnervalstīm un migrantiem.

Uz migrantiem vērsta pieeja būtu skaidri jāformulē un jāīsteno, veidojot **ciešāku dialogu ar diasporu**, migrantu grupām un attiecīgām organizācijām. Šajā dialogā būtu jāiekļauj cilvēktiesību jautājumi saistībā ar migrantiem ES un jo īpaši valstīs ārpus ES. Attiecīgā gadījumā sadarbība šīs tēmas ietvaros būtu jāsaista ar dialogu un sadarbību attiecībā uz visiem četriem VPMM pīlāriem.

Visbeidzot, Stokholmas programma atzina **klimata pārmaiņas** par globālu izaicinājumu, kas aizvien vairāk veicina migrāciju un pārvietošanos, un aicināja Komisiju iesniegt šīs parādības

⁹ Eiropas Savienības Padome, Padomes secinājumi par robežām, migrāciju un patvērumu, 2011. gada 9. un 10. jūnijs.

novērtējumu, neaprobežojoties vienīgi ar šo pārmaiņu potenciālo ietekmi uz imigrāciju Eiropas Savienībā. Vides apstākļu izraisītās migrācijas jautājuma risināšana, arī **pielāgojoties** klimata pārmaiņu negatīvajai ietekmei, būtu jāuzskata par **Vispārējās pieejas daļu**.

Ieteikumi

- VPMM būtu jābalstās uz **četriem vienlīdz svarīgiem pilāriem**:
 - 1) **legālas migrācijas un mobilitātes** organizēšana un veicināšana;
 - 2) **nelegālas migrācijas un cilvēku tirdzniecības** novēršana un samazināšana;
 - 3) **starptautiskas aizsardzības** veicināšana un **patvēruma politikas** ārējās dimensijas pilnveidošana;
 - 4) maksimāla migrācijas un mobilitātes **ietekmes** palielināšana **uz attīstību**.
- VPMM būtu jābūt **vērstai uz migrantiem**. Tās pamatā jābūt principam, ka novērtējuma un visu darbību centrā ir migranti, kuri ir jāizglīto, lai viņiem nodrošinātu drošu mobilitāti.
- **Migrantu cilvēktiesības** ir transversāls VPMM aspekts, jo tas ir visu četru pīlāru pamatā. VPMM būtu jāstiprina migrantu pamattiesību un cilvēktiesību ievērošana gan izcelsmes, gan tranzīta, kā arī galamērķa valstīs.

3. GEOGRĀFISKĀS PRIORITĀTES

Vispārējā pieeja nebūtu jāierobežo ģeogrāfiski. Tā ir **vispārēja pieeja un metode**. Dažādos reģionos atšķirsies tas, cik intensīvi un cik lielā mērā pieeja tiek piemērota, un izmantoto instrumentu kopums. ES būtu jānodrošina saskaņota pieeja šo instrumentu izmantošanā atbilstoši tās mērķiem un vispārējam politiskajam dialogam ar valstīm ārpus ES. **Diferenciācijas princips** nozīmē, ka ES centīsies veidot ciešāku sadarbību ar partneriem, kuriem ir līdzīgas intereses un kuri ir gatavi uzņemt saistības attiecībā uz ES un tās dalībvalstīm. Jaunas iniciatīvas tiks izvērtētas, ņemot vērā ES pašreizējās reģionālās un divpusējās prioritātes.

Reģionālie dialogi

Laika gaitā ir izveidojies liels skaits **reģionālo un apakšreģionālo dialogu un sadarbības procesu**. Daži no tiem ir aizsākušies bez tiešas saistības ar ES, taču pakāpeniski ir ieguvuši ES dimensiju. Dažos procesos piedalās tikai neliels skaits ES dalībvalstu. Daži no šiem procesiem pārklājas. Tas nav ilgtspējīgi no politiskā, finansiālā un cilvēkresursu viedokļa. Tāpēc nepieciešams **labāk definēt ģeogrāfiskās prioritātes** atbilstoši ES kopējai ārpolitikai, ņemot vērā migrācijas patiesās tendences ES un tās dalībvalstīs.

Galvenajai prioritātei būtu jābūt **ES kaimiņvalstīm**, jo īpaši **Vidusjūras dienvidu reģiona**¹⁰ un **Austrumu partnerības (AP)**¹¹ valstīm, kur migrācija un mobilitāte ir cieši saistītas ar plašāku sadarbību politiskā, ekonomiskā, sociālā un drošības jomā gan reģionālajā kontekstā,

¹⁰ Maroka, Alžīrija, Tunisija, Lībija, Ēģipte.

¹¹ Ukraina, Baltkrievija, Moldova, Gruzija, Armēnija, Azerbaidžāna.

gan divpusējā līmenī. Par mērķi būtu jāizvirza pakāpeniska **spēcīgu un ciešu partnerattiecību** veidošana, kuras balstīsies uz savstarpēju uzticēšanos un kopīgām interesēm, lai veicinātu turpmāku reģionālo integrāciju.

Otrkārt, aplūkojot daudz mērķtiecīgākus migrācijas dialogus ar plašāku ģeogrāfisko areālu, ES prioritāte dienvidos būtu jāpiešķir **ES un Āfrikas stratēģiskai partnerībai** migrācijas, mobilitātes un nodarbinātības jomā.¹² Austrumos galvenā prioritāte būtu jāpiešķir **Prāgas procesam**.¹³ Šie divi procesi būtu vēl vairāk jākonsolidē kā VPMM dialoga **galvenās reģionālās struktūras**. Tas jāveicina, izmantojot atbilstošas atbalsta programmas.

Treškārt, šie reģionālie procesi tiks papildināti ar **esošiem, īpašiem apakšreģionāliem procesiem**, kas pēc iespējas jāaskaņo ar visaptverošām struktūrām. Dienvidu reģionā tas attiecas uz **Rabātas procesu**¹⁴ (Rietumāfrikā) un iespējamo papildu apakšreģionālo struktūru **Āfrikas ragā/Austrumāfrikā** (izpēte turpinās). Austrumu reģionā ir jānovērš Prāgas un **Budapeštas procesu**¹⁵ pārklāšanās, lai abi procesi **ģeogrāfiski papildinātu** viens otru. Pēc prezidējošās valsts Turcijas 2010. gada iniciatīvas iekļaut Budapeštas procesā „**Zīda ceļa**” valstis, tas ir kļuvis ES vēl nozīmīgāks kā unikāla platforma neformālam dialogam ar galvenajām migrantu izcelsmes un tranzīta valstīm. Vajadzētu savlaicīgi izplānot visu darbību pārorientēšanu šā procesa ietvaros, iekļaujot „Zīda ceļa” valstis un, iespējams, arī citas Āzijas valstis.

Visbeidzot tiks pastiprināts dialogs par migrāciju starp ES un Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstu grupu (**ES un ĀKK dialogs**), liekot uzsvāru uz Kotonū sadarbības nolīguma 13. panta īstenošanas darbības aspektu stiprināšanu. Dialogs par migrāciju starp ES un Latīņamerikas un Karību jūras reģiona valstīm (**ES un LAK dialogs**) ir nesenāks process, kas jāturpina, lai iekļautu reģionu, kas kļūst aizvien nozīmīgāks. Tā kā ir sagaidāms, ka ES un Āzijas dialogs par migrāciju kļūs aizvien svarīgāks, vajadzētu noskaidrot, kādas ir iespējas izveidot Briselē forumu, lai migrācijas dialogs starp ES un attiecīgajām **Āzijas valstīm** kļūtu efektīvāks un aptverošāks.

Divpusēji dialogi

ES paplašināšanās joprojām ir individuāli pielāgots process, kas palīdz kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm saskaņot savu politiku un tiesisko regulējumu ar ES likumu kopumu. Pašlaik **Turcija** un **Rietumbalkānu valstis** veido ciešu sadarbību un partnerību ar ES migrācijas un mobilitātes jomā. Dialogi ar šīm valstīm par migrācijas un mobilitātes jautājumiem jau tagad norisinās ļoti aktīvi, un situācija nemainīsies līdz faktiskās pievienošanās brīdim.

Krievija ir ļoti būtiska ES partnervalsts. Pēdējā laikā migrācijas un mobilitātes jomā ir gūti ļoti labi panākumi, izveidojot ES un Krievijas migrācijas dialogu un nosakot kopīgos pasākumus vīzu režīma liberalizācijas dialoga ietvaros.

Komisija ierosina stiprināt migrācijas un mobilitātes dialogu un operatīvo sadarbību, kad tas tiks uzskatīts par iespējamu, ar lielajām valstīm/reģioniem austrumos (**Indiju un Ķīnu**) un

¹² Partnerība starp ES un visām 53 Āfrikas valstīm.

¹³ Process, kurā pārstāvēta ES un 19 austrumu valstis (Rietumbalkānu un Austrumeiropas valstis, Krievija, Vidusāzijas un Dienvidkaukāza valstis un Turcija).

¹⁴ Process aptver ES un 27 valstis Āfrikas rietumos, ziemeļos un centrālajā daļā.

¹⁵ Konsultatīvs forums, kurā pārstāvētas vairāk nekā 50 valstis un 10 starptautiskas organizācijas, tostarp Ķīna, Bangladeša, Pakistāna, Afganistāna, Irāna, Irāka, Sīrija, Turcija un Centrālās Āzijas valstis.

dienvidos (**Nigēriju un Dienvidāfriku**), tāpat kā ar citām jaunattīstības valstīm, ar kurām ES ir kopīgas intereses.

Turpināsies dialogs ar rūpnieciski attīstītajām valstīm, piemēram, **ASV, Kanādu un Austrāliju**, galveno uzmanību pievēršot informācijas apmaiņai par kopīgām prioritātēm un stratēģijām saistībā ar globālo migrācijas un mobilitātes pārvaldību.

Būtu arī jāpaplašina Vispārējās pieejas ģeogrāfiskais tvērums un piemērotība. Tādējādi galveno uzmanību vajadzētu veltīt ne tikai migrācijai uz ES, bet arī pievērsties **migrācijai un mobilitātei reģiona robežās un starp reģioniem** citās pasaules daļās, kur tas ir būtiski. Šī dimensija, lai gan tā ne vienmēr tieši ietekmē ES, tomēr varētu būt ļoti būtiska dažām ES partnervalstīm un tādējādi arī ES vispārējam politiskajam dialogam un sadarbībai ar šīm valstīm.

Vispārējā pieeja arī nodrošina atbilstošu struktūru, kuras ietvaros ES pilda savu lomu **globālā migrācijas un mobilitātes pārvaldībā**. Vispārējā pieeja ļauj ES paust vienotu nostāju attiecībā uz migrācijas un mobilitātes jautājumiem pasaules mērogā, piemēram, Pasaules forumā par migrāciju un attīstību (*GFMD*), un sākt veidot plašas alianses saistībā ar ANO Augstā līmeņa dialogu 2013. gadā un turpmākajos gados.

Ieteikumi

- VPMM būtu jābūt **patiesi globālai**. Dialogs un sadarbība migrācijas jomā būtu jāīsteno visā pasaulē ar **visām ieinteresētajām un attiecīgajām partnervalstīm**, pamatojoties uz šo valstu un ES prioritātēm.
- VPMM arī turpmāk galvenā uzmanība būtu jāpievērš **reģionālo dialogu procesiem**. To mērķis ir uzlabot dialogu un sadarbību starp migrantu izcelsmes, tranzīta un galamērķa valstīm, izskatot abpusēji svarīgos jautājumus un tēmas migrācijas un mobilitātes jomā. Lai gan **ES kaimiņvalstīm** joprojām tiek piešķirta svarīgākā un plašākā prioritāte, **ES un Āfrikas partnerībai** ir jābūt visaptverošai reģionālai struktūrai dienviņu reģionā, bet **Prāgas procesam** — austrumos. Citi apakšreģionālie procesi būtu atbilstoši jāsaskaņo un jāpildinveido.
- Divpusējā līmenī VPMM būtu jākoncentrējas uz relatīvi ierobežotu skaitu galveno partnervalstu. Šie divpusējie dialogi **papildina** reģionālos procesus, un, ja iespējams, tie būtu jāsaista ar nolīgumiem, kas aptver visu veidu sadarbību starp ES un attiecīgo valsti.
- VPMM ir gatava aplūkot **migrāciju un mobilitāti viena reģiona robežās** citviet pasaulē, ja dialogā atklājas, ka tas ir būtiski noteikto mērķu sasniegšanai. VPMM arī būtu jādod ES iespēja uzņemties daudz aktīvāku lomu globālās migrācijas pārvaldībā.

4. ĪSTENOŠANAS MEHĀNISMI

Kopš 2005. gada valstīs ārpus ES aptuveni 300 ar migrāciju saistīti projekti ir finansēti no dažādiem tematiskiem un ģeogrāfiskiem Eiropas Komisijas finanšu instrumentiem, kopējai vērtībai sasniedzot 800 miljonus euro. Šo projektu vidū ir nozīmīgas kopīgas iniciatīvas, ko īsteno Eiropas Komisija un ANO aģentūras, Starptautiskā Migrācijas organizācija (*IOM*) vai Starptautiskais Migrācijas politikas attīstības centrs (*ICMPD*), risinot dažādas starptautiskās migrācijas problēmas. Kā piemērus var minēt Migrantu dienestu un resursu centrus Rietumbalkānos un Āzijā, ĀAK Migrācijas novērošanas centru, reģionālās aizsardzības

programmas (RAP) Āfrikā un Austrumeiropā, kā arī neskaitāmus projektus, kas atbalsta Mobilitātes partnerību īstenošanu Austrumeiropā (Moldovā un Gruzijā) un Āfrikā (Kaboverdē).

Agrāk Vispārējā pieeja galvenokārt balstījās uz pāris īpašiem instrumentiem: a) migrācijas profiliem, kurus tagad pielieto visā pasaulē vairāk nekā 70 valstīs; b) migrācijas misijām, kas izveidotas 17 valstīs ārpus ES; c) sadarbības platformām, kas uz ierobežotu laiku izveidotas Etiopijā un d) Mobilitātes partnerībām, kas pirmo reizi tika izveidotas Moldovā, Kaboverdē, Gruzijā un pavisam nesen Armēnijā. Tās tika veidotas pakāpeniski, taču nav vienlīdz būtiskas un nozīmīgas un tām trūkst skaidras loģiskas savstarpējās saiknes.

Tomēr ES ārējās migrācijas politika tiek veidota arī, balstoties uz ES tiesību aktiem un **juridiskiem instrumentiem** (līdz šim tie ir deviņi nolīgumi par vīzu atvieglotu izsniegšanu un trīspadsmit ES atpakaļuzņemšanas nolīgumi, kā arī septiņas direktīvas par legālo un nelegālo migrāciju), **politiskiem instrumentiem** (liels skaits politisko dialogu, ko bieži pamato rīcības plāni), **operatīvo atbalstu un kapacitātes palielināšanu** (tostarp, izmantojot ES aģentūras, piemēram, *FRONTEX*, *EASO* un *ETF*, un tehniskās palīdzības organizācijas, piemēram, *MIEUX* un *TAIEX*)¹⁶, un **atbalstu dažādām programmām un projektiem**, kas pieejami daudzām ieinteresētajām personām, tostarp pilsonisko sabiedrību, migrantu apvienības un starptautiskās organizācijas.

VPMM balstās uz visu šo instrumentu un rīku kopumu, kas būtu jāpielieto strukturēti un sistemātiski. Tas tiks veikts, izmantojot individuāli pielāgotas divpusējās partnerības, par kurām ES vienosies ar katru konkrēto prioritāro valsti.

Pirmā no šīm struktūrām ir **Mobilitātes partnerība (MP)**. Ir beidzies MP izmēģinājuma posms, tāpēc šī partnerība būtu jāpilnveido un jāizmanto kā galvenā sadarbības struktūra migrācijas un mobilitātes jomā starp ES un tās partnervalstīm, galvenokārt koncentrējoties uz **ES kaimiņvalstīm**. Sasniedzot noteiktu progresu līmeni migrācijas un mobilitātes dialogos, būtu jāierosina priekšlikums vienoties par MP, vienlaikus ņemot vērā plašāku ekonomisko, politisko un drošības kontekstu.

MP nodrošina visaptverošu struktūru, kas garantē, ka personu pārvietošanās starp ES un partnervalsti tiek labi pārvaldīta. MP apvieno visus pasākumus, lai nodrošinātu, ka migrācija un mobilitāte sniedz abpusējus ieguvumus gan ES, gan tās partnervalstīm, tostarp iespējas palielināt darbaspēka mobilitāti.

MP ir īpaši pielāgota, ņemot vērā partnervalsts un ES dalībvalstu kopīgās intereses un problēmas. Atjaunotā MP piedāvā vīzu režīma atvieglojumu, balstoties uz vienlaikus apspriestu atpakaļuzņemšanas nolīgumu. Arī turpmāk būtu jāpieņem pieeja „**lielāks atbalsts lielākām izmaiņām**”, kas paredz nosacītības elementu, lai palielinātu pārredzamību un paātrinātu šo nolīgumu noslēgšanas procesu. Balstoties uz brīvprātības principu, ES un dalībvalstīm būtu jāpiedāvā atbilstoša apjoma atbalsta pasākumu kopums, kas vērsts uz kapacitātes palielināšanu, informācijas apmaiņu un sadarbību visās kopīgo interešu jomās.

¹⁶ *FRONTEX* ir Eiropas aģentūra operatīvās sadarbības vadībai pie ārējām robežām. *EASO* ir Eiropas Patvēruma atbalsta birojs. *ETF* ir Eiropas Izglītības fonds. *TAIEX* ir tehniskās palīdzības un informācijas apmaiņas instruments, kuru pārvalda Eiropas Komisija. *MIEUX* (ES pieredzes apkopojums migrācijas jomā) ir kopīga EK un *ICMPD* iniciatīva, kuras mērķis ir stiprināt partnervalstu migrācijas pārvaldības spēju.

MP palīdzēs garantēt, ka ir radīti apstākļi, kas nepieciešami **labi pārvaldītai migrācijai un mobilitātei drošā vidē**. Ja juridiskie instrumenti (nolīgumi par vīzu atvieglotu izsniegšanu un atpakaļuzņemšanas nolīgumi) un politiskie instrumenti (politikas dialogs un rīcības plāni) tiek efektīvi īstenoti, ES varēs apsvērt pakāpenisku un uz nosacījumiem balstītu pasākumu veikšanu vīzu režīma liberalizācijai attiecībā uz atsevišķām partnervalstīm, izskatot katru gadījumu atsevišķi un ņemot vērā vispārējās attiecības ar konkrēto partnervalsti.

Otra – **alternatīva** struktūra būtu **Kopīga programma migrācijas un mobilitātes jomā (KPMM)**. KPMM ir dzīvotspējīgs risinājums partnervalstīm, kā arī ES un tās dalībvalstīm gadījumos, kad abas puses vēlas pilnveidot sadarbību augstākā līmenī, taču vai nu viena, vai otra puse vēl nav gatava uzņemties pienākumus un saistības pilnā apjomā. Tāpat kā MP, arī KPMM būtu jānosaka vairāki kopēji ieteikumi, mērķi un saistības dialoga un sadarbības veidošanai, un tai būtu jāiekļauj īpašu atbalsta pasākumu kopums, ko piedāvā ES un ieinteresētās dalībvalstis. Abām pusēm vienojoties, kopīgā programma vēlāk varētu kļūt par mobilitātes partnerību.

Abas struktūras būtu jāizveido, pamatojoties uz kopīgu politisko deklarāciju starp ES un ieinteresētajām dalībvalstīm, no vienas puses, un partnervalsti, no otras puses. Abas ir balstītas uz abpusējām saistībām, bet nav oficiāli saistošas.

Ieteikumi

- VPMM rīcībā būtu jābūt **plašam rīku kopumam un divām partnerības struktūrām**, kas tiek piemērotas **elastīgā un individuāli pielāgotā veidā** atkarībā no vispārējā politiskā dialoga starp ES un valsti ārpus ES, ņemot vērā gan ES intereses, gan partnervalsts intereses un vajadzības.
- **Mobilitātes partnerība (MP)** būtu jāveido līdzsvarotā veidā, ietverot visus četrus VPMM pīlārus, jo īpaši ievērojot saistības attiecībā uz mobilitāti, vīzu režīma atvieglojumu un atpakaļuzņemšanas nolīgumiem. Vajadzības gadījumā mobilitātes partnerība var ietvert arī plašākus jautājumus saistībā ar drošības jomu. Sadarbība tiks papildināta ar atbalsta pasākumu kopumu, kas vērsts uz spēju veidošanu un sadarbību visās kopīgo interešu jomās.
- **Kopīgā programma migrācijas un mobilitātes jomā (KPMM)** būtu jāievieš kā alternatīva struktūra, kas vienotos par kopējiem ieteikumiem, mērķiem un saistībām katrā no četriem VPMM tematiskajiem pīlāriem. Šī programma būtiski atšķiras no MP tādā ziņā, ka šī struktūra neparedz, ka obligāti būtu jāved sarunas par nolīgumiem par vīzu atvieglotu izsniegšanu un atpakaļuzņemšanas nolīgumiem. Abām pusēm vienojoties, kopīgā programma vēlāk varētu kļūt par mobilitātes partnerību.
- Dažādos dialoga un operatīvās sadarbības posmos ar ES partnervalstīm var piemērot šādus rīkus, kuri būs noderīgi arī MP/KPMM struktūrās:
 - 1) **zināšanu rīkus**, tostarp migrācijas profilus, kartēšanas instrumentus, pētījumus, statistikas ziņojumus, ietekmes novērtējumus un faktu vākšanas misijas;
 - 2) **dialoga rīkus**, tostarp migrācijas misijas, seminārus un konferences;
 - 3) **sadarbības rīkus**, tostarp spēju veidošanu, sadarbības platformas, ekspertu apmaiņu, mērķsadarbību, operatīvo sadarbību un mērķprojektus un mērķprogrammas.

5. RĪCĪBAS PRIORITĀTES

Eiropas Savienības dialogam un sadarbībai ar valstīm ārpus ES būtu jābūt vērstai uz vairāku prioritāru darbību veikšanu katrā no VPMM četriem pīlāriem. Katrai operatīvai darbībai būtu jāatbilst ES ģeogrāfiskajām prioritātēm un, ciktāl tas ir būtiski, par prioritāti būtu jāizvirza ES galvenās partnervalstis.

Pirmais pīlārs: legālas migrācijas un mobilitātes organizēšana un veicināšana

Eiropas politika legālās migrācijas un mobilitātes organizēšanas un veicināšanas jomā VPMM ietvaros balstās uz to, ka darba devējiem pasaules darba tirgū tiek piedāvātas plašākas iespējas atrast piemērotākos darbiniekus konkrētam amatam. Tāpat tās nolūks ir piedāvāt jaunas darba iespējas Eiropā talantīgiem cilvēkiem no visas pasaules, pilnībā ievērojot dalībvalstu kompetenci pārvaldīt savu darba tirgu.

Eiropas Savienības dialogam un sadarbībai ar valstīm ārpus ES būtu jāatspoguļo topošos ES tiesību aktus par likumīgu migrāciju, lai nodrošinātu labāku piekļuvi informācijai par tiesībām un iespējām. Būtu jāņem vērā partnervalstu viedokļi un bažas, kā arī jānosaka kopīgās intereses. Pieprasījumam pēc prasmēm ES ir jābūt jomai, kur iespējamo **papildināmību** varētu turpināt pētīt kopīgi ar partnervalstīm.

ES tiesību aktos par pastāvīgajiem iedzīvotājiem, ģimeņu atkalapvienošanos, studentiem, pētniekiem un augsti kvalificētiem darbiniekiem ir saskaņoti uzņemšanas nosacījumi un migrantu tiesības vairākās būtiskās jomās, tomēr dalībvalstis saglabā tiesības lemt par migrantu skaitu, kuriem tiek dota darba atļauja. **ES zilās kartes direktīva** ir ES pirmā tiešā atbildes reakcija uz augsti kvalificēta darbaspēka trūkumu.

Eiropas Parlamentā un Padomē tiek apspriestas direktīvas, kuras tieši ietekmē darba tirgu, proti, par **sezonas darbiniekiem** un par **uzņēmuma ietvaros pārceltiem darbiniekiem**. Tās ievieš vienotu, vienkāršotu un paātrinātu procedūru. Priekšlikums sezonas darbinieku direktīvai paredz arī aizsardzību pret ekspluatāciju, kas ir būtiska daudzām partnervalstīm jo īpaši lauksaimniecības un tūrisma nozarēs. Otra priekšlikuma mērķis ir atļaut uzņēmumiem, kas reģistrēti ārpus ES, ievērojot konkrētus nosacījumus, uz laiku pārcelt vadītājus, speciālistus un diplomētus praktikantus no valstīm ārpus ES uz savām filiālēm un saistītiem uzņēmumiem dalībvalstīs.

Vienotas atļaujas direktīva, ko Eiropas Parlaments un Padome drīzumā plāno pieņemt, vienkāršos procesu, izveidojot vienotu procedūru un vienotu atļauju. Tajā ir noteikts to jomu saraksts, kurās neatkarīgi no sākotnējā uzņemšanas iemesla visiem ārpus Savienības valstu valstspiederīgajiem, kuri uzturas un strādā legāli, tiks nodrošināta tāda pati attieksme kā pilsoņiem. **Pētnieku un studentu direktīvu** iespējamā pārskatīšana varētu vēl vairāk atvieglot šajās svarīgajās grupās ietilpstošo cilvēku uzņemšanu, uzturēšanos un mobilitāti ES robežās, lai saglabātu ES nākotnes inovācijas spējas un konkurētspējas saglabāšanā.

Veidojot dialogu ar partnervalstīm, ES izskaidros šo tiesisko regulējumu, lai veicinātu tā piemērošanu. Turklāt ir izveidots **ES imigrācijas portāls** kā tiešsaistes rīks tiem ārpus Savienības valstu valstspiederīgajiem, kuri vēlas uzzināt par iespējām un procedūrām, kas vajadzīgas, lai pārceltos uz ES, kā arī tiem, kuri jau atrodas ES un vēlas pārcelties no vienas dalībvalsts uz citu. Attiecīgā gadījumā šis informācijas avots būtu jāizmanto kopā ar **pirmsaizbraukšanas pasākumiem**, koncentrējoties uz prasmju un ES valodu zināšanu pilnveidošanu.

Efektīva **integrācija**, jo īpaši darba tirgū, ir būtiska, lai nodrošinātu, ka gan migranti, gan uzņemošās sabiedrības var gūt labumu no migrācijas potenciāla, tostarp no spēcīgākām diasporas kopienām un migrantiem uzņēmējiem. Paziņojums par Eiropas darba kārtību attiecībā uz trešo valstu piederīgo integrāciju¹⁷ paredz jaunas pieejas un rīcības jomas. Dialogā ar ES partnervalstīm būtu jāturpina pētīt diasporas kopienas un starptautisko tīklu loma šajā kontekstā, piemēram, labāk sagatavojot migrantus dzīvei dalībvalstīs.

Stratēģijā „Eiropa 2020” uzsvērta nepieciešamība veltīt īpašas pūles, lai piesaistītu augsti kvalificētus migrantus globālajā konkurencē par talantu piesaistīšanu un veicinātu to cilvēku integrāciju Eiropas valstu sabiedrībās, kuri nāk no migrantu ģimenēm. **Nodarbinātības pamatnostādnes** aicina dalībvalstis pievērst pienācīgu uzmanību migrantu integrācijai ES darba tirgos, nodrošinot informācijas apmaiņas un nodarbinātības politikas koordinēšanas sistēmu. Lai gan Eiropas Nodarbinātības dienestu tīkls (*EURES*) sniedz informāciju par vakancēm, arī valstu nodarbinātības dienestiem ir svarīga loma, **atvieglot piekļuvi nodarbinātībai** mobiliem un migrējošiem darba ņēmējiem. **Eiropas Sociālais fonds (ESF)** sniedz finansiālu atbalstu un palīdzību, lai palielinātu migrantu līdzdalību nodarbinātībā.

Turklāt īpašs uzsvars tiek likts uz Savienības spēju stiprināšanu **paredzēt darba tirgus tendences un to, kādas prasmes būs nepieciešamas**. 2012. gadā Eiropas brīvo darbavietu pārraugu papildinās **ES Apskats par prasmēm**, kas sniegs atjauninātas prognozes par piedāvātajām prasmēm un darba tirgus vajadzībām līdz 2020. gadam. **Diplomu, kvalifikāciju un prasmju** validēšanas jomā ES ietvaros būtisks instruments attiecībā uz mobilitāti ES iekšienē ir Profesionālo kvalifikāciju direktīva, kas attiecas arī uz diplomiem, kas iegūti ārpus ES. Tajā pašā laikā pārāk augsta kvalifikācija vai „intelektu izšķērdēšana” ir plaši izplatīta un nopietna problēma to migrantu darba ņēmēju vidū, kas ieceļojuši no valstīm ārpus ES, un tai nepieciešams pievērst lielāku uzmanību.

Attiecībā uz **sociālā nodrošinājuma tiesību pārnēsāmību** ES sociālā nodrošinājuma koordinācijas noteikumi novērš nepilnības un aizsargā to ES pilsoņu iegūtās tiesības, kas pārvietojas ES iekšienē, un tie attiecas arī visiem trešo valstu valstspiederīgajiem, kuri uzturas legāli un kuru situācijai piemīt pārrobežu dimensija. 2010. gada oktobrī tika pieņemti seši Padomes lēmumi par ES nostāju attiecībā uz sociālā nodrošinājuma koordināciju ar Alžīriju, Maroku, Tunisiju, Horvātiju, Bijušo Dienvidslāvijas Maķedonijas Republiku un Izraēlu. Kad lēmumi tiks oficiāli pieņemti Asociācijas padomēs, ES būs izveidojusi ierobežotu ārējā sociālā nodrošinājuma koordinācijas sistēmu, kuru piemēros personām — gan ES pilsoņiem, gan šo sešu valstu valstspiederīgajiem, kuri pārcelsies uz dzīvi ES vai izceļos no ES. Turklāt vienotās atļaujas direktīva pēc tās pieņemšanas nodrošinās visiem migrējošiem darba ņēmējiem tiesības pārvest viņu iegūtās pensijas saskaņā ar tādiem pašiem nosacījumiem un tādā pašā apmērā kā attiecīgo dalībvalstu valstspiederīgajiem gadījumā, ja viņi pārceļas dzīvot uz valsti ārpus ES.

Tā kā trešo valstu valstspiederīgo mobilitāte ir cieši saistīta ar kopējo ES **vīzu politiku** attiecībā uz īstermiņa uzturēšanos, būtu jāizmanto visas iespējas Vīzu kodeksa ietvaros, lai vienkāršotu procedūras un palielinātu pārredzamību. Vietējai Šengenas sadarbībai un uzlabotai konsulārai pārstāvībai valstīs ārpus ES vajadzētu dot ieguldījumu pakalpojumu kvalitātes uzlabošanā. Turpmākajā ES vīzu politikas pārskatīšanā jāņem vērā būtiski panākumi ES dialogu veidošanā. Turklāt būtu jāpastiprina centieni, lai **ciešāk koordinētu**

¹⁷ COM (2011) 455, galīgā redakcija.

pētniecības un mācību stipendiju un stažēšanās programmu piešķiršanu un nepieciešamo vīzu un/vai uzturēšanās atļauju izsniegšanu attiecīgajiem pētniekiem.

Būtu jāveicina **praktiskas informācijas apmaiņa** attiecībā uz darbā pieņemšanu, trešās valstīs izdotu kvalifikācijas dokumentu atzīšanu, prasmju atbilstīmi un starpniecību darba tirgū, pastiprinot sadarbību **starp valsts nodarbinātības dienestiem** dalībvalstīs un veicinot to turpmāku sadarbību ar citiem nodarbinātības pakalpojumu sniedzējiem, piemēram, privātām aģentūrām un nozaru organizācijām ES dalībvalstīs. Šajā kontekstā būtu jāņem vērā darbs, kas jau paveikts ārvalstu kvalifikāciju atzīšanas jomā Eiropas Izglītības fonda (*ETF*) vadībā ar *ENIC* (Eiropas Informācijas centru tīklu) un *NARIC* (Nacionālās akadēmiskās atzīšanas informācijas centru) atbalstu, lai īstenotu Lisabonas konvenciju par kvalifikāciju atzīšanu.

Lielāka trešo valstu studentu un pētnieku mobilitāte arī varētu veicināt Eiropas darba tirgus vajadzību apmierināšanu, ja daļa studentu pēc studiju beigšanas varētu strādāt. Šo jautājumu varētu turpināt pētīt, ņemot vērā dalībvalsts kompetenci un intelektuālā darbaspēka emigrācijas novēršanai paredzētos pasākumus, piemēram, cirkulāro migrāciju. Jo īpaši to varētu paveikt, labāk izmantojot esošās Mobilitātes partnerības, lai sekmētu un veicinātu apmaiņu, pašreizējās starptautiskās mobilitātes programmas un, sākot ar 2014. gadu, īstenotu turpmāko vienoto izglītības, mācību un jaunatnes programmu un turpmāko pētniecības un inovācijas pamatprogrammu „Apvārsnis 2020”. Būtu jāatbalsta **iestāžu tīklu un mērķsadarbības izveide ar universitātēm** ES dalībvalstīs un prioritārās partnervalstīs, lai abās vietās **mācību plāni un sertifikācijas procesi** būtu labāk pielāgoti darba tirgus vajadzībām. ES būtu jāatbalsta dalībvalstīs to centienos palielināt **jauniešu mobilitātes** divpusējo **nolīgumu** veidus un jāpiedāvā tos slēgt arī mobilitātes partnerības valstīm.

Gan mobilitātes partnerību, gan kopīgo programmu ietvaros partnervalstīs būtu jāizveido speciāli **migrācijas un mobilitātes resursu centri** (MMRC). Tie būtu jāintegrē attiecīgajās valstīs iestādēs vai nodarbinātības aģentūrās, balstoties uz pieredzi, kas iegūta ES un Moldovas mobilitātes partnerībā un Informācijas un migrācijas vadības centra Mali izveidē.¹⁸ Īpašu uzmanību pievēršot migrantu vajadzībām, šādiem centriem būtu 1) jākalpo par vietu, kur var saņemt visu nepieciešamo atbalstu un informāciju par kvalifikāciju apstiprināšanu, prasmju pilnveidošanu, un par prasmēm, kas pieprasītas attiecīgajā valstī vai reģionā, vai ES un 2) jāorganizē pirmsaizbraukšanas, atgriešanās un reintegrācijas pasākumi. Šim nolūkam ES Imigrācijas portāls arī būtu noderīgs informācijas avots. MMRC būtu jāpalīdz attiecīgajām iestādēm partnervalstīs un ES dalībvalstīs, tostarp valsts nodarbinātības dienestiem, lai uzlabotu darbaspēka atbilstību un lai attīstība dotu pozitīvus rezultātus. Vidējā termiņā šos centrus arī būtu jāsaista ar kopējiem vīzu pieteikumu centriem un ar ES delegācijām, lai veicinātu un vienkāršotu vīzu izsniegšanas procedūras īpašām trešo valstu valstspiederīgo kategorijām.

Imigrācijas sadarbības koordinātoru (ILO) tīkls būtu jāpapildina ar migrācijas ekspertiem, tostarp ar valsts norīkotiem ekspertiem no dalībvalstīm ES delegācijās, kuri atšķirībā no konsulāriem dienestiem var aplūkot migrācijas jautājumus plašākā kontekstā no aptverošāka politikas viedokļa. Būtu jāizmanto jebkura iespēja iesaistīt ES aģentūras šādās informācijas apmaiņās un ciešākas sadarbības veidošanā ar valstīm ārpus ES.

¹⁸ Viens no piemēriem attiecas uz Moldovas spēju veidošanu, lai pārvaldītu darbaspēka migrāciju un migrantu atgriešanos Moldovas un ES mobilitātes partnerības ietvaros, bet otrs attiecas uz Informācijas un migrācijas vadības centru, kas atrodas Mali.

Ieteikumi

Saskaņā ar pirmo pīlāru VPMM būtu jāpievērš uzmanība šādām prioritātēm:

- īpašiem piedāvājumiem mobilitātes jomā jauniešiem, studentiem, māksliniekiem un kultūras darbiniekiem, pētniekiem un zinātniekiem papildu **stipendiju**, stipendiju un stažieru programmu un **jauniešu mobilitātes** nolīgumu veidā. Saistībām pilnībā piemērot un vajadzības gadījumā, iespējams, grozīt **direktīvas, kas attiecas uz studentiem un pētniekiem**;
- **Vīzu kodeksa** pilnīgai piemērošanai un iespējamiem grozījumiem, lai pilnveidotu **vietējā līmeņa Šengenas sadarbību** un uzlabotu konsulāro pārstāvētību, attiecīgā gadījumā izveidojot **kopējus vīzu pieteikumu centrus**;
- **mērķsadarbībai** starp **augstākās izglītības un mācību iestādēm**, lai veicinātu pārrobežu sadarbību un apmaiņu ar saskaņotām **mācību programmām, sertifikāciju un kvalifikāciju**, nodrošinot arī to pilnvērtīgu atzīšanu (izmantojot efektīvu kvalitātes nodrošināšanu, salīdzināmu un konsekventu ES pārskatāmības instrumentu izmantošanu un saistot kvalifikācijas ar Eiropas Kvalifikāciju sistēmu), lai uzlabotu ilgtermiņa darba tirgus papildināmību;
- atbalstam valsts nodarbinātības dienestiem ES līmenī, lai uzraudzītu darbā pieņemšanas procedūras un apmainītos ar labāko praksi attiecībā uz **nodarbinātību un darbaspēka atbilstību** starp dalībvalstīm un attiecīgajām partnervalstīm, kā arī citām ieinteresētajām personām;
- saistībā ar mobilitātes partnerībām un kopīgām programmām partnervalstīs būtu jāizveido speciāli **Migrācijas un mobilitātes resursu centri**; balstoties uz ES imigrācijas portālā pieejamo informāciju, šie centri organizēs pirmsaizbraukšanas pasākumus, koncentrējoties uz prasmju atbilstību, kvalifikācijas celšanu un ES valodu zināšanu uzlabošanu sadarbībā ar valsts nodarbinātības dienestiem, ES aģentūrām un citām ieinteresētajām personām.

Otrais pīlārs: nelegālās migrācijas un cilvēku tirdzniecības novēršana un samazināšana

Jebkura migrācijas un mobilitātes regulējuma leģitimitāte ir atkarīga no tā, cik efektīvi tiek risināts nelegālās migrācijas jautājums. Drošu un aizsargātu migrāciju apdraud tie, kas darbojas ārpus tiesiskā regulējuma. ES iekšējā sadarbība ir būtiska, tāpat kā būtisks ir mērķis stiprināt partnerības ar valstīm ārpus ES, lai nodrošinātu, ka mobilitāte un migrācija tiek organizēta pareizā un pienācīgā veidā.

Migrācija un mobilitāte ir saistīta ar plašāku politisko, ekonomisko, sociālo un drošības kontekstu. **Plašāka izpratne par drošību** nozīmē, ka nelegālā migrācija ir jāaplūko arī saistībā ar organizēto noziedzību un tiesiskuma trūkumu, ko rada korupcija un neatbilstošs regulējums.

ES arī turpmāk par prioritāti būtu jāuzskata **prasmju, iemaņu un resursu nodošana** partnervalstīm, lai novērstu un samazinātu cilvēku tirdzniecību, kontrabandu un nelikumīgu migrāciju un stiprinātu **integrētu robežu pārvaldību**. ES ietvaros būtu jānodrošina **Atgriešanas direktīvas** un **Direktīvas par sankcijām darba devējiem** īstenošana, kas būtu jāpapildina ar citiem attiecīgiem pasākumiem ciešākā sadarbībā ar partnervalstīm ārpus ES.

Dialogam un sadarbībai ar partnervalstīm būtu jācenšas nodrošināt visu migrantu cilvēktiesību aizsardzību visā migrācijas procesa gaitā. Būtu jāvērsas pret negodīgiem darba devējiem, un jāveic pasākumi, lai novērstu noziedzīgas darbības pret migrantiem un viņu cilvēktiesību pārkāpumus un sauktu pie atbildības vainīgos. Būtu jāveic pasākumi, lai nodrošinātu pienācīgus dzīves apstākļus migrantu uzņemšanas centros un novērstu patvaļīgu vai beztermiņa aizturēšanu. Īpaša uzmanība būtu jāpievērš nepilngadīgajiem bez pavadības saistībā ar 2010. gadā pieņemtā rīcības plānā īstenošanu.

Būtu pilnībā jāizmanto **FRONTEX** spēja sadarboties ar trešo valstu iestādēm. Imigrācijas sadarbības koordinatori (*ILO*) būtu jāpaplašina informācijas apmaiņa ar līdzvērtīgām struktūrām vēl vairākās partnervalstīs. Ir nepieciešams veidot ciešāku sadarbību starp attiecīgajām ES aģentūrām¹⁹, kas ļautu efektīvāk veikt informācijas apmaiņu saistībā ar migrāciju un organizēto noziedzību.

Kļūst arvien acīmredzamāks, ka **dokumentu drošība un identitātes zādzība** ir jomas, kurās ciešāka sadarbība varētu dot abpusēju labumu. Biežiem ceļotājiem (uzņēmējiem, valsts amatpersonām, studentiem un pētniekiem) no partnervalstīm ārpus ES, kurām ir biometriski ceļošanas dokumenti un kuru dokumentu aizsardzība ir stiprināta, varētu piedāvāt atvieglotāku iebraukšanu ES. Komisijas turpmākajiem priekšlikumiem par viedrobežām, tostarp ieeļošanas/izceļošanas sistēmu un reģistrēto ceļotāju programmu, vajadzētu sekmēt šādu attīstību.

Atpakaļuzņemšanas nolīgumu sasaistīšana ar **vīzu režīma atvieglojuma nolīgumiem** ES ārējās migrācijas politikas ietvaros var dot labumu valstīm ārpus ES, nodrošinot mobilitātes iespējas un vienlaikus garantējot drošību un mazinot nelegālās migrācijas risku. Atpakaļuzņemšana un atgriešana būtu noteikti jāiekļauj plašākā Vispārējā pieejā. Komisija ierosinās katrai valstij speciāli izstrādātas iniciatīvas, lai uzraudzītu dažu atgriešanu gaitu.

ES politika **cilvēku tirdzniecības** jomā balstās uz visaptverošu pieeju, kurā galvenā uzmanība tiek pievērsta cilvēku tirdzniecības novēršanai, noziedznieku saukšanai pie atbildības un upuru aizsardzībai. Šis integrētais veids atbilst pieejai, kuras pamatā ir cilvēktiesības un kurā galvenā uzmanība ir pievērsta upuriem, ņemot vērā dzimumu perspektīvu. Tās mērķis ir novērst šo noziegumu un dot iespēju cilvēkiem, kuri ir turēti verdzībai līdzīgos apstākļos, atgūties un no jauna integrēties sabiedrībā. Ņemot vērā Padomes ieteikumus²⁰, cilvēku tirdzniecības jautājumi tiks sistemātiski iekļauti attiecīgajos ES nolīgumos un stratēģiskajās partnerībās ar valstīm ārpus ES, kā arī visos politiskajos dialogos par migrāciju un mobilitāti. Tiks uzsvērtas daudzpusējas pieejas nepieciešamība, iesaistot daudzas ieinteresētās personas visās attiecīgajās politikas jomās. Svarīgākie elementi būs spēju veidošana un atbilstība starptautiskiem standartiem šajā jomā, jo īpaši ANO Konvencijas pret transnacionālo organizēto noziedzību un tās protokolu par cilvēku tirdzniecību un migrantu nelikumīgu pārvietošanu ratifikācija un īstenošana. Jaunā integrētā stratēģija attiecībā uz cilvēku tirdzniecību (plānota 2012. gadā) nodrošinās ciešāku koordināciju un labāku saskaņotību starp attiecīgajām ieinteresētajām personām.

¹⁹ Attiecīgās aģentūras ir *FRONTEX*, Eiropols, *EUROJUST*, Eiropas Policijas akadēmija, Eiropas Patvēruma atbalsta birojs, Pamattiesību aģentūra un Eiropas Dzimumu līdztiesības institūts.

²⁰ Eiropadome — pirmais īstenošanas ziņojums saistībā ar rīcības dokumentu par ES ārējās dimensijas stiprināšanu cīņā pret cilvēku tirdzniecību.

Ieteikumi

Saskaņā ar otro pīlāru VPMM būtu jāpievērš uzmanība šādām prioritātēm:

- **prasmju, iemaņu un resursu nodošanai** partnervalstīm, lai novērstu un samazinātu cilvēku tirdzniecību, kontrabandu un nelegālo migrāciju, nodrošinātu atgriešanu un atpakaļuzņemšanu un stiprinātu **integrētu robežu pārvaldību**;
- sadarbībai **dokumentu aizsardzības** jomā, veicinot vīzu režīma atvieglošanu cilvēkiem, kuri bieži ceļo, no prioritārām partnervalstīm;
- iniciatīvas **cilvēku tirdzniecības upuru** labākai aizsardzībai un labākai informācijai par viņu tiesībām;
- stingrai **atgriešanas direktīvas** un **direktīvas par sankcijām darba devējiem** īstenošanas pārraudzībai ES dalībvalstīs ciešā sadarbībā ar partnervalstīm;
- **FRONTEX** jauno iespēju stratēģiskai izmantošanai un tematiski plašākai informācijas apmaiņai starp **ES Imigrācijas sadarbības koordinatoriem (ILO)** un līdzvērtīgām struktūrām vēl vairākās partnervalstīs.

Trešais pīlārs: starptautiskās aizsardzības veicināšana un patvēruma politikas ārējās dimensijas pilnveidošana

ES jāveicina **solidaritāte ar bēgļiem un pārvietotām personām**, un šādiem centieniem būtu jāklūst par VPMM neatņemamu sastāvdaļu. ES būtu jāstiprina sadarbība ar attiecīgajām valstīm ārpus ES, lai **pilnveidotu to patvēruma sistēmas un valstu tiesību aktus patvēruma jomā**, kā arī lai nodrošinātu atbilstību starptautiskiem standartiem. Tas varētu ļaut šīm valstīm piedāvāt augstāka līmeņa starptautisku aizsardzību patvēruma meklētājiem un pārvietotām personām, kuras turpina atrasties konfliktu izcelšanās reģionā vai reģionā, kur tās tiek vajātas. Attiecīgā gadījumā ES būtu jāmudina partnervalstis iekļaut šo dimensiju savās nabadzības samazināšanas stratēģijās. Šajās stratēģijās attiecīgā gadījumā būtu arī jāatspoguļo attiecības starp bēgļiem un pārvietotām personām un vietējiem iedzīvotājiem atbilstoši 2009. gada Stokholmas programmai, kurā uzsvērts, ka jāpievērš lielāka uzmanība patvēruma ārējai dimensijai, lai efektīvāk atrisinātu ieilgušās bēgļu problēmas.

ES arī būtu jāmudina valstis ārpus ES risināt jautājumu par bezvalstniekiem, kas ir īpaši neaizsargāta cilvēku grupa, veicot pasākumus, lai samazinātu bezvalstnieku skaitu. ES būtu arī turpmāk jāveicina starptautiska tiesiskā regulējuma izstrāde attiecībā uz iekšzemē pārvietotām personām, kas ir vēl viena īpaši neaizsargāta grupa.

ES būtu jāsadarbības ar partneriem, lai labāk formulētu saikni starp starptautisko aizsardzību un attīstību. Tāpat būtu jāturpina attīstīt koncepcijas un metodes pārejas uzlabošanai starp humāno palīdzību un atbalstu attīstībai.

Jāstiprina patvēruma politikas satvari un aizsardzības spējas valstīs ārpus ES. Tas jāsasniež, īstenojot daudz plašāku sadarbību ar valstīm ārpus ES, *inter alia* izmantojot **reģionālās aizsardzības programmas (RAP)**. Šajā sakarā labs piemērs ir reģionālā aizsardzības programma Ziemeļāfrikā, kura aptver Ēģipti, Tunisiju un Lībiju.

EPAB būtu pakāpeniski aizvien vairāk jāiesaistās patvēruma spēju veidošanā valstīs ārpus ES, tostarp jāatbalsta iedzīvotāju pārvietošanas pasākumi.

RAP būtu jāpielieto kā šā jaunā pīlāra galvenais instruments, jo līdz šim tās ir nepietiekami izmantotas. Būtu jāstiprina esošās RAP un attiecīgā gadījumā jāierosina papildu RAP, tostarp ES migrācijas dialogu ietvaros ar attiecīgajiem reģioniem un valstīm. Galvenā uzmanība RAP arī turpmāk būtu jāpievērš spēju veidošanai, lai pilnveidotu aizsardzības spējas un patvēruma sistēmas partnervalstīs un reģionos. Šajos reģionos būtu jāturpina īstenot bēgļiem un iekšzemē pārvietotām personām paredzētās attīstības programmas, kā arī katastrofu riska samazināšanas programmas un vajadzības gadījumā tās būtu jāstiprina, nodrošinot atbilstību RAP un tās papildinot. Katrā RAP būtu jāparedz stiprināts pārvietošanas komponents kā starptautiskās solidaritātes zīme un būtisks instruments, lai nodrošinātu ilgstošu risinājumu pienācīgu pieejamību ES.

Daudziem no visneaizsargātākajiem bēgļiem pārvietošana joprojām ir vienīgais reālais ilgstošais risinājums. Šajā sakarā ES ir sagatavojusi „Kopīgo ES pārvietošanas programmu”, lai **veicinātu pārvietošanu Eiropā** un vienlaikus to īstenotu stratēģiskāk. Būtu jā piedāvā vairāk pārvietošanas vietu Eiropas Savienībā, paredzot arī procesuālās garantijas, ka pirmā patvēruma valstīs tiks izskatīts lielāks skaits pārvietošanas lietu. Tāpēc nepieciešams palielināt finansējumu, noteikt procedūras, kā arī uzlabot loģistikas un tehniskās spējas.

Ieteikumi

Saskaņā ar trešo pīlāru VPMM būtu jāpievērš uzmanība šādām prioritātēm:

- **reģionālās aizsardzības programmām (RAP)**, lai stiprinātu partnervalstu un reģionu aizsardzības spējas un patvēruma sistēmas;
- **EPAB** atbalstam iespēju stiprināšanā patvēruma jomā valstīs ārpus ES, tostarp kā atbalstam iedzīvotāju pārvietošanā;
- **pārvietošanas veicināšanai** ES sadarbībā ar partnervalstīm;
- lielākiem centieniem ieilgušu **bēgļu problēmu** risināšanā, tostarp mērķtiecīgu palīdzību pārvietotām personām.

Ceturtais pīlārs: migrācijas un mobilitātes ietekmes uz attīstību maksimāla palielināšana

ES un starptautiskā sabiedrība ir daudz darījusi, lai migrācija sekmētu pozitīvu attīstību. Ir gūti nozīmīgi panākumi, vairojot naudas pārskaitījumu un diasporas brīvprātīgo iniciatīvu pozitīvo ietekmi. Tomēr sadarbībā ar partnervalstīm būtu jārod risinājumi arī **negatīvajiem aspektiem**, piemēram, intelektuālā darbaspēka aizplūšanai, sociālajām izmaksām un atkarībai no ārvalstu darba tirgiem. Procedūras, kas nodrošina piekļuvi ierobežotam skaitam legālas migrācijas iespēju, bieži ir nepārredzamas un pārāk birokrātiskas. Tāpēc daudzi migranti vēršas pie neoficiāliem starpniekiem, kuri bieži vien ir saistīti ar organizēto noziedzību. Migranti ne vien būs pakļauti lielākam riskam, ļaunprātīgai izmantošanai un ekspluatācijai, bet arī viņu iespējamie iekrājumi samazināsies.

Iekšējā migrācija un starpreģionu migrācija jaunattīstības reģionos ievērojami pārsniedz migrāciju uz ES. Izvēloties šo „dienvidu-dienvidu” migrāciju, migranti iegūst labākas darba un atalgojuma iespējas nekā mājās. Tomēr, no otras puses, daudzi migranti ir pakļauti ekspluatācijai, ļaunprātīgai izmantošanai un krāpšanai. Lētīcīgus migrantus var ļaunprātīgi izmantot gan darbā vervētāji un starpnieki, gan darba devēji un organizētās noziedzības

bandas. Tādējādi ir ļoti svarīgi nodrošināt piekļuvi informācijai un atbalstam, lai aizsargātu migrantu tiesības. ES var palīdzēt migrantiem sakārtot viņu pārvietošanos organizētā veidā un atgriezties mājās ar iemaņām un prasmēm, kas viņu izcelsmes valstīs ir ļoti vajadzīgas.²¹

ES un tās partnervalstis ir daudz sasniegušas, lai padarītu **naudas pārvedumu** pakalpojumus lētākus, pārredzamākus, konkurētspējīgākus un uzticamākus. Pārgadu ziņojumi par attīstības politikas saskaņotību ir uzlabojuši uz visām jomām vērstu pieeju ES. Ir sekmēta **diasporas** apvienību iesaistīšanās attīstībā savā valstī, pavisam nesen atbalstot ES mēroga diasporas platformas izveidošanu. Lielāka **diasporas un migrantu grupu** līdzdalība var arī sekmēt atjaunotās Vispārējās pieejas mērķa sasniegšanu, lai sistemātiskāk aizstāvētu **migrantu tiesības, kā arī informētu migrantus par viņu tiesībām**.

Ir pastiprināti centieni mazināt **intelektuālā darbaspēka emigrāciju**, atbalstot PVO vispārējo prakses kodeksu par veselības nozarē strādājošo darbinieku starptautisku pieņemšanu darbā. ES jāatbalsta dalībvalstu centieni veicināt veselības nozarē strādājošo darbinieku cirkulāro migrāciju, lai apgūtās prasmes un zināšanas dotu abpusēju labumu gan izcelsmes, gan galamērķa valstīm. ES zilās kartes direktīva ļauj dalībvalstīm noraidīt pieteikumus, lai nodrošinātu ētikas principu ievērošanu darbā pieņemšanas procedūrās, kā arī ļauj Komisijai uzraudzīt direktīvas piemērošanu, lai mazinātu intelektuālā darbaspēka emigrāciju.

ES būtu jāpastiprina atbalsts partnervalstu **spēju veidošanai**. Būtu jāstiprina koordinēšana un saskaņotība starp valstu migrācijas un attīstības politikām, un tās būtu jāsaista ar darba vietu radīšanu un politiku izglītības, veselības aprūpes un mājokļu jomā. Būtu jāpielieto nosvērtāka pieeja dažkārt pārāk optimistiskajās debatēs par iespējamo abpusējo izdevīgumu, uztverot nopietni negatīvos migrācijas aspektus, jo īpaši **sociālās izmaksas** un risku, ka mājsaimniecības varētu kļūst atkarīgas no naudas pārvedumiem. Partnervalstu valdības var saņemt ES palīdzību, lai ieviestu valsts tiesisko regulējumu pensiju pārnēsamībai no ārzemēm, atbilstoši ņemot vērā dalībvalstu kompetenci šajā jomā.

Lai veiksmīgi iekļautu **migrācijas jautājumus attīstības kontekstā**, tiem ir jābūt iekļautiem arī dažādu nozaru politikās (lauksaimniecības, veselības aprūpes, izglītības jomās u. tml). Tajā pašā laikā ir jāatbalsta īpašas iniciatīvas migrācijas jautājumu risināšanai. Daži speciālisti vēl joprojām bieži neapzinās migrācijas jautājumu svarīgo ietekmi uz attīstību, tāpēc šāda situācija būtu jārisina gan ES, gan partnervalstīs. Šajā sakarā ir būtiski aplūkot ar reģiona iekšējo migrāciju saistītās problēmas kā vienu no jautājumiem VPMM ietvaros, lai varētu pienācīgi noteikt un veicināt migrācijas potenciālo labvēlīgo ietekmi uz reģionālo sadarbību un attīstību. Partnervalstīm arī būtu labāk jāapzinās savas iespējas asignēt finansējumu ar migrāciju saistītu iniciatīvu izstrādei valstu indikatīvajās programmās, kas nosaka attīstības sadarbību ar ES. Šī jautājuma turpmāka pilnveidošana būtu jāveic attīstības politikas ietvaros.

Politikas saskaņotību var veicināt arī **paplašināti migrācijas profili**, kurus aizvien vairāk izmanto, lai iegūtu labāku un ilgtspējīgāku pierādījumu bāzi par saikni starp migrāciju un attīstību. Tie apvieno visas ieinteresētās personas konkrētā valstī notiekošajā procesā, lai atklātu un novērstu datu trūkumu un noteiktu vajadzības saistībā ar esošajiem migrācijas

²¹ Kā uzsvērts Komisijas paziņojumā par ES attīstības politikas ietekmes palielināšanu: Pārmaiņu programma (COM (2011) 637): ES palīdz jaunattīstības valstīm stiprināt to politiku, spējas un rīcību saistībā ar cilvēku reģionālo un globālo mobilitāti. Tā atbalsta atbilstošu darba programmu, sociālo aizsardzību un politiku, kas vērsta uz darbaspēka reģionālās mobilitātes veicināšanu, kā arī atbalstīs mērķtiecīgus pasākumus, lai pilnībā izmantotu savstarpējo saistību starp migrācijas, mobilitātes un nodarbinātības jomām.

modeļiem, darba tirgus tendencēm, likumdošanu un politikas sistēmām, informāciju par pārskaitījumu plūsmām, diasporām un citiem ar attīstību saistītiem datiem. Galvenā atbildība būtu jāuzņemas partnervalstij, un ilgtspējība būtu jānodrošina ar atbilstošu spēju veidošanu.

Ieteikumi

Saskaņā ar ceturto pīlāru VPMM būtu jāpievērš uzmanība šādām prioritātēm:

- **PVO vispārējā prakses kodeksa** par veselības nozarē strādājošo darbinieku starptautisku pieņemšanu darbā atbalstīšanai un ES zilās kartes direktīvas piemērošanas uzraudzībai, lai mazinātu intelektuālā darbaspēka emigrāciju;
- iespēju izpētei izveidot **diasporas ieguldījumu instrumentus**, kas varētu novirzīt diasporas brīvprātīgos ziedojumus, un, pievienojot ES resursus, atbalstīt uz attīstību vērstas iniciatīvas un ieguldījumus prioritārajās valstīs, piemēram, Vidusjūras dienvidu reģiona valstīs;
- **publiskā un privātā sektora partnerībām**, lai iesaistītu **migrantus uzņēmējus un mazos un vidējos uzņēmumus** tirdzniecībā, investīciju piesaistē un iemaņu tālāknodošanā starp ES dalībvalstīm un partnervalstīm;
- **ikgadējā naudas pārvedumu foruma** lietderības novērtējumam un ieteikumu sniegšanai līdz 2012. gada beigām, pamatojoties uz pētījumu par **iespējām izveidot kopēju ES naudas pārvedumu portālu**;
- atbalstam partnervalstīm **bona fide darbā vervētāju identificēšanā un uzraudzīšanā**, lai informētu migrantus par viņu tiesībām jo īpaši cirkulārās migrācijas veicināšanas kontekstā.

6. FINANSĒŠANA UN UZRAUDZĪBA

Vispārējās pieejas veiksmīga īstenošana ir atkarīga no **atbilstoša finansējuma**. **Ģeogrāfiskie un tematiskie finanšu instrumenti** vēl joprojām ir ārkārtīgi nozīmīgi ārējai sadarbībai, un tie būs jāizmanto visaptverošā un saskaņotā veidā, ņemot vērā jau gūto pieredzi, piemēram, Tematisko programmu migrācijas un patvēruma jomā (2007.–2013. g.). ES ārējo instrumentu turpmākai plānošanai un piešķiršanas nosacījumiem būtu arī turpmāk būtu jāveicina Vispārējās pieejas mērķu sasniegšana, vienlaikus ievērojot šo instrumentu vispārējos mērķus un rīkojoties saskaņā ar to noteikumiem.

Papildus šiem ārējiem instrumentiem un saskaņā ar subsidiaritātes un papildināmības principiem **plānotajam ES Patvēruma un migrācijas fondam**, kā arī **Iekšējās drošības fondam** (jo īpaši robežu pārvaldības jomā) būtu jāspēj nodrošināt finansējums arī VPMM. Šie fondi būs īpaši nozīmīgi tādu pasākumu īstenošanā, kuri galvenokārt kalpo ES interesēm, taču tiek realizēti valstīs ārpus ES. Tādējādi tos izmanto noteiktām darbībām, kas papildina tās darbības, kas tiek finansētas no ģeogrāfiskiem vai citiem instrumentiem, lai izvairītos no dublēšanās, un atbilstoši un saskanīgi ar ārpolitikas apsvērumiem un/vai attīstības politikas mērķiem.

Dalībvalstīm būtu jāturpina dot tiešs ieguldījums Vispārējās pieejas finansējumā, piemēram, pielietojot Vispārējo pieeju divpusējā sadarbībā, iesaistoties reģionālos procesos un

piedaloties mobilitātes partnerībās un kopīgās programmās ar prioritārajām partnervalstīm. Lai gan VPMM pamatā ir attiecības starp ES un partnervalstu valdībām, ir svarīga arī **pilsoniskās sabiedrības** loma konkrētu iniciatīvu īstenošanā. To loma būtu jāatspoguļo finansiālās un līgumiskās vienošanās.

Visbeidzot, VPMM īstenošanai jābūt efektīvai, un tajā būtu jāiekļauj uzraudzības process. Katru otro gadu, sākot ar 2013. gada jūniju, būtu jāpieņem **VPMM ziņojums**. Tam būtu jābalstās uz dalībvalstu, ES delegāciju, ES aģentūru un partnervalstu sniegto informāciju, un par tā iesniegšanu būs atbildīga Komisija kopā ar EĀDD.

Ziņojuma mērķis būs uzraudzīt šajā paziņojumā izklāstītos politikas mērķus un sniegt pārskatu par visiem galvenajiem ES dialogiem un sadarbības procesiem. Ziņojumā tiks novērtēts progress saistībā ar četriem VPMM pīlāriem un izmantotajiem rīkiem un instrumentiem, piemērojot salīdzināmu novērtējuma metodi, kas atspoguļos laika gaitā radušās izmaiņas. Tāpat tiks novērtēts, vai un kā ir sasniegti mērķi, un tiks sniegti ieteikumi. Būtu sistemātiski jāapkopo un jāizplata informācija par dažādu dialogu, mobilitātes partnerību un KPMM progresu, tostarp speciālā **VPMM tīmekļa vietnē** (ar vienu publisko un otru ES iekšējo saskarni, cenšoties izveidot arī ES kontaktpunktu tīklu). Šim nolūkam varētu izveidot īpašu **VPMM atbalsta projektu**.

Ieteikumi

- VPMM būtu arī turpmāk jāsaņem atbalsts no dažādiem **savstarpēji papildinošiem finanšu instrumentiem**, ko nodrošina ES un tās **dalībvalstis**.
- ES līmenī šiem instrumentiem būtu jāietver **ģeogrāfiskie un tematiskie ārējie instrumenti**, **plānotais Patvēruma un migrācijas fonds** un **plānotais Iekšējās drošības fonds**.
- Lai nodrošinātu pārredzamību un veicinātu īstenošanu, VPMM rezultāti būtu jāatspoguļo pārģadu **progresā ziņojumā** un turpmāk jāpublicē **īpašā tīmekļa vietnē**.

SECINĀJUMI

ES ietekmē **daudz dažādas problēmas un iespējas**, kas saistītas ar migrācijas un mobilitātes jomu. Lai ES palielinātos labklājība, tai jāklūst konkurētspējīgākai, piesaistot talantus un investīcijas. Lai īstenotu mobilitāti drošā vidē, ES ir jāturpina prioritārais dialogs un sadarbība ar partnervalstīm, kuras atrodas ES kaimiņos un tālākā areālā. Lai piedāvātu starptautisku aizsardzību tiem, kuriem tā nepieciešama, un uzlabotu migrācijas un mobilitātes ietekmi uz attīstību partnervalstīs, ES jāklūst pat vadošo spēku globālā pārvaldībā.

Komisija ir pārliecināta, ka šajā paziņojumā izklāstītie politikas priekšlikumi un ierosinātie operatīvie pasākumi ļaus ES un tās dalībvalstīm risināt šīs problēmas.

Balstoties uz visaptverošo, politisko un tiesisko satvaru migrācijas un mobilitātes jomā, kuru Komisija izklāstīja savos 2011. gada 4. un 24. maija paziņojumos, kā arī uz sešus gadus ilgo pieredzi iepriekšējās pieejas īstenošanā, Komisija ir pārliecināta, ka ES ir pienācis laiks apsvērt, kā šo satvaru **konsolidēt**, lai tas kļūtu par **ES ārējās migrācijas politikas vispārējo satvaru**. Šā mērķa sasniegšanai Vispārējā pieeja būtu stingri jānostiprina **ES kopējā ārpolitikā**, tostarp **attīstības sadarbībā**, un labāk jāaskaņo ar ES iekšpolitikas prioritātēm.

Atbilstoši Lisabonas līgumam ES būs jāpauž vienota nostāja arī attiecībā uz ārējās migrācijas politiku.

Šā procesa strukturēšanai un atvieglošanai ES vajadzīgs vienots stratēģiskais politikas regulējums, kas ir skaidrs, konsekvents un viegli izskaidrojams. ES būs labāk sagatavota migrācijas pārvaldībai gan vietējā mērogā, gan globāli tikai tad, ja turpinās veicināt dialogu un sadarbību ar partnervalstīm.

Komisija uzskata, ka jaunā ES Vispārējā pieeja migrācijai un mobilitātei (VPMM) veido stratēģisko satvaru, kas nepieciešams **pievienotās vērtības** radīšanai ES un dalībvalstu darbībai šajā jomā. Tā būs iespējams risināt ES problēmas un atbalstīt ieceres migrācijas un mobilitātes jomā efektīvāk un iedarbīgāk, nekā dalībvalstīm rīkojoties atsevišķi. Šis satvars nodrošina vērtīgu atbalstu un stimulu dalībvalstu divpusējām un valsts politikām šajā jomā. Komisijai, EĀDD un dalībvalstīm būtu jāstrādā ciešā sadarbībā, lai nodrošinātu **saskaņotu darbību** šādā kopējā ES satvarā.

PIELIKUMS

KOMISIJAS DIENESTU DARBA DOKUMENTA SECINĀJUMI PAR MIGRĀCIJU UN ATTĪSTĪBU

VPMM galvenā prioritāte joprojām būs maksimāla **migrācijas pozitīvās ietekmes** palielināšana uz (izcelsmes un galamērķa) partnervalstu attīstību, vienlaikus **ierobežojot** tās **negatīvās sekas**. Tiks īstenota vairāk uz migrantiem vērsta pieeja, nemazinot partnervalstu atbildību par piemērotas politikas izstrādāšanu. Līdz šim ir sasniegti ievērojami rezultāti, izmantojot tradicionālās migrācijas un attīstības programmas, taču problēmas vēl paliek, un tās tiks risinātas.

Pašlaik migrācija ir vairāku **valsts un reģionālās attīstības stratēģiju** neatņemama sastāvdaļa. Vairākām partnervalstīm un reģioniem ir nodrošināts atbalsts to migrācijas stratēģiju izstrādei un īstenošanai, migrācijas datu apkopošanai un analīzei un iesaistīto institūciju spēju palielināšanai. ES turpinās atbalstīt šos centienus, lai pārvaldītu migrāciju saskaņotas attīstības ietvaros un atbilstoši vietējai specifikai un prioritātēm.

ES un partnervalstu migrācijas politikā arvien vairāk tiek ņemti vērā attīstības mērķi, kamēr migrācijas dimensija ieņem arvien svarīgāku vietu attīstības stratēģijās. ES arī turpmāk atbalstīs **Attīstības politikas saskaņotības** programmu, lai noteiktu un novērstu iespējamās pretrunas ES un tās dalībvalstu tiesību aktos un politikā, kā arī stiprinātu valstu ārpus ES spējas un mehānismus šajā jomā.

ES ir plaši atzīta kā galvenā ieinteresētā persona starptautiskā līmenī, kas vēlas padarīt privātos **naudas pārvedumus** uz attīstības valstīm lētākus un drošākus, vienlaikus sekmējot to ietekmi uz attīstību. Eiropas Komisija ir uzsākusi pētījumu, lai sniegtu jaunus ieteikumus un novērtētu, cik reāli un lietderīgi ir izveidot kopēju ES naudas pārvedumu portālu. Vairāk pūļu būtu jāvelta arī spēju veidošanai, atbalstot partnervalstis, kuras ir ieinteresētas regulējošo struktūru izstrādē un finanšu izglītības, jaunu tehnoloģiju un kredītu pieejamības veicināšanā, lai stimulētu produktīvus ieguldījumus un jaunu darbavietu radīšanu. Ikgadējs (oficiāls vai neoficiāls) naudas pārvedumu forums ir apsvēršanas vērta ideja. Jebkurā gadījumā ir nepieciešama plašāka informācijas apmaiņa starp ES dalībvalstīm un Eiropas Komisiju par naudas pārvedumu jomā izstrādātajiem projektiem, lai izvairītos no dublēšanās un noteiktu labāko praksi.

ES ir pastiprinājusi centienus atbalstīt un strādāt ar Eiropā esošajām **diasporu grupām**, kuras vēlas piedalīties attīstības projektos to izcelsmes valstīs. Tāpat ES arvien vairāk atbalsta līdzīgus centienus partnervalstīs. ES turpinās strādāt pie dažādās dalībvalstīs izvietoto diasporu organizāciju datubāzes izveidošanas, lai tās sekmīgāk iesaistītu politiskajā dialogā un izplatītu informāciju. Tā turpinās dot ieguldījumu attīstības veicināšanā un centīsies labāk izmantot partnervalstu zināšanas un kompetenci jo īpaši uzņēmēju un mazo un vidējo uzņēmumu atbalstīšanai. ES arī novērtēs, kā palielināt migrantu prasmju un zināšanu vērtību viņu izcelsmes valstīs un vai atbalstīt partnervalstīs esošās diasporu brīvprātīgās programmas un diasporu fondus.

Ir nedaudz uzlabojusies situācija **intelektuālā darbaspēka emigrācijas** novēršanas jomā, jo īpaši veselības aprūpes nozarē. Taču atbalsts darba tirgus politikai un pienācīgas nodarbinātības veicināšanai partnervalstīs ir vēl viena svarīga stratēģija, lai palīdzētu partnervalstīm piesaistīt un noturēt kvalificētus darbiniekus. ES turpinās analizēt intelektuālā darbaspēka pieplūduma piemērus un novērtēt, kā veiksmīgākie no tiem var kalpot par paraugu un kā novērst intelektuālā potenciāla nelietderīgu izmantošanu. Viena no iespējām, ko varētu

apsvērt, ir kvalificētu darbinieku noturēšanas stratēģiju iekļaušana politiskajos dialogos par migrāciju ar partnervalstīm.

Cirkulārās mobilitātes veicināšanu ir atbalstījuši vairāki valsts un ES likumdošanas pasākumi, kā arī īpaši projekti. Kā galvenais cirkulārās migrācijas un, plašākā kontekstā, kā darbaspēka legālas mobilitātes stimuls būtu jāsekmē lielāka **sociālā nodrošinājuma tiesību pārnesamība**. ES un dalībvalstīm būtu jāturpina strādāt pie tiesiskā regulējuma veidošanas, kas paredz daudzkārtējas ieceļošanas atļaujas un prombūtnes periodus no pagaidu uzturēšanās valsts, lai pēc iespējas palielinātu migrācijas pozitīvo ietekmi gan migrantiem, gan izcelsmes valstīm, kā arī galamērķa valstīm.

Papildus ierastajai darba kārtībai ES strādā, lai ieviestu visaptverošāku regulējumu, kas palīdzētu migrantiem un aizsargātu viņus pārvietošanās laikā, šajā sakarā būtu jāņem vērā arī migrācijas sociālās sekas.

Tas attiecas uz emigrācijas plūsmu seku novēršanu izcelsmes valstīs, jo īpaši palielinot informētību par negatīvo ietekmi, kurai tiek pakļauti **atstātie bērni un ģimenes**, un mazinot to, kā arī ņemot vērā pārvedumu iespējamo negatīvo sociālo ietekmi uz ģimenēm un kopienām. ES atbalsta arī papildu centienus, lai veicinātu cilvēku atgriešanos uz pastāvīgu dzīvi, tostarp, nodrošinot iztikas līdzekļus un reintegrāciju valsts darba tirgū.

Šī pieeja paredz aizsargāt **visu migrantu cilvēktiesības** viņu pārvietošanās laikā, pievēršot īpašu uzmanību: neaizsargātu migrantu (nepilngadīgo bez pavadības, patvēruma meklētāju, cilvēku tirdzniecības upuru, grūtā stāvoklī nonākušu migrantu u. c.) aizsardzībai un sieviešu īpašajām vajadzībām; tiesībaizsardzības iestāžu un konsultēšanas sistēmu spēju stiprināšanai; pret migrantiem, tostarp nelegāliem migrantiem, izdarītu noziedzīgu nodarījumu un cilvēktiesību pārkāpumu novēršanai un saukšanai pie atbildības par tiem; pienācīgu dzīves apstākļu nodrošināšanai migrantu uzņemšanas centros valstīs ārpus ES.

Centienu pastiprināšana migrantu **integrācijas** uzlabošanai galamērķa valstīs ir svarīgs šīs pieejas elements, jo tas ir saistīts ar diasporas tīkliem un tirdzniecību, prasmēm un ieguldījumu plūsmu. Ir jāpalielina izpratne par sociālo integrāciju un sociālās politikas pieņemšanu (īpaši veselības aprūpes un izglītības jomās), ekonomisko un darbaspēka integrāciju, ksenofobijas un sociālās atstumtības izskaušanu, kā arī ir jāuzlabo rīcība šajā jomā. Šajā sakarā jāveicina piespiedu migrantu īpašo vajadzību iekļaušana trešo valstu attīstības politikās.

Lai padarītu operatīvo sadarbību efektīvāku un sasniegtu šos mērķus, tiks pieliktas pūles, lai **atbalstītu ES delegācijas**, tostarp īpašas mācības un zināšanu un pieredzes apmaiņu migrācijas jomā, un lai saskaņotu un labāk izmantotu pieejamos ES finanšu instrumentus, tostarp, pastiprinot informācijas apmaiņu ar dalībvalstīm par to migrācijas un attīstības projektiem.

Nesen notikušās Komisijas rīkotās apspriešanās apstiprina, ka realitāte un problēmas, ar ko sakaras partnervalstis sakarā ar saikni, kas pastāv starp attīstību un migrāciju, ir daudz plašākas un sarežģītākas nekā tās, kas politikas jomā līdz šim ir risinātas.

Migrācija būtiski ietekmē valstu ārpus ES attīstību. Vairāku valstu valdības valsts ekonomikas attīstības modeli daļēji balsta uz imigrāciju vai emigrāciju, neņemot vērā nedz tās ekonomiskās un sociālās izmaksas un sekas, nedz arī tās paredzamo ieguldījumu izaugsmē un ilgtspējīgā attīstībā. Daudzās valstīs ārpus ES pastāv migrācijas plūsmas, kas ir svarīgas to ekonomikai, bet kurām nav strukturēta un mērķtiecīga politikas satvara. Bieži trūkst izpratnes

par kopsakarībām un savstarpējo atkarību starp migrāciju un citām politikas jomām, piemēram, valsts nodarbinātības politiku vai tirdzniecības nolīgumiem. Parasti nepietiekama uzmanība tiek veltīta dažādu valsts politiku ietekmei uz migrācijas modeļiem. Krīžu vai konfliktu gadījumos ir grūti tikt galā ar atšķirīgajām migrācijas plūsmām un tās var destabilizēt ekonomiku un vājināt sociālo kohēziju. Neoficiālo darījumu pārsvars daudzās jaunattīstības valstīs veicina nelegālo strādnieku nodarbinātību ar visām no tās izrietošajām problēmām, proti, ekspluatāciju, cilvēku tirdzniecību, kontrabandu un sociālajām sekām (piemēram, „sociālo dempingu”).

Arvien pieaug nepieciešamība veicināt **migrācijas pārvaldību** no attīstības perspektīvas visos līmeņos un uzlabot izpratni par saikni starp attīstību un migrāciju, gan valstu politikā migrācijas/patvēruma jomā, gan citās nozarēs, kuras migrācija var ietekmēt vai kuras pašas var ietekmēt migrāciju. Šo aspektu atspoguļojumam būtu jābūt saskaņā ar ES attīstības politikas saskaņotības darba programmu, kā arī tajā būtu jāņem vērā mainīgās vajadzības partnervalstīs.